

Uwagi metodyczne

Informacje o nakładach inwestycyjnych opracowano według zasad systemu rachunków narodowych, zgodnie z zaleceniami „ESA 1995”.

Nakłady inwestycyjne są to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja, lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji.

Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Nakłady na środki trwałe są to nakłady na:

- budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m. in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe,
- maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem),
- środki transportu,
- inne, tj.: melioracje szczegółowe, koszty ponoszone przy nabyciu gruntów i używanych środków trwałych, oraz od 1995 r. inwentarz żywy (stado podstawowe) i zasadzenia wieloletnie, a ponadto odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji (uwzględnione wyłącznie w danych wyrażonych w cenach bieżących).

Pozostałe nakłady, są to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

Do **środków trwałych** zalicza się kompletne i nadające się do użytku składniki majątkowe o przewidywanym okresie używania dłuższym niż rok, w tym również drogi publiczne, ulice i place łącznie z poboczami i podbudową (do 31 XII 1994 r. tylko nawierzchnia), uzbrojenie terenu, zasadzenia wieloletnie (do 31 XII 1994 r. – założone do 31 XII 1989 r.), melioracje, budowle wodne, grunty, od 1 I 1995 r. inwentarz żywy (stado podstawowe) oraz od 1 I 2002 r. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego i spółdzielcze prawo do lokalu niemieszkalnego (użytkowego).

Dane o środkach trwałych nie obejmują wartości gruntów uznanych od 1 I 1991 r. za środki trwałe zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 12 XII 1990 r. (Dz. U. Nr 90, poz. 529) oraz prawa użytkowania wieczystego gruntu uznanego od 1 I 2002 r. za środki trwałe zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 IX 1994 r. (jednolity tekst Dz. U. 2002, Nr 76, poz. 694).

Wartość brutto środków trwałych jest to wartość równa nakładom poniesionym na ich zakup lub wytworzenie, bez potrącenia wartości zużycia (umorzenia).

Przez wartość brutto środków trwałych w bieżących cenach ewidencyjnych według stanu w dniu 31 XII 2004 r. należy rozumieć:

- w zakresie środków trwałych przekazanych do eksploatacji przed 1 I 1995 r. – wartość w cenach odtworzenia z września 1994 r.,
- w zakresie środków trwałych przekazanych do eksploatacji po 1 I 1995 r. – wartość w cenach bieżących nabycia lub wytworzenia.

Wartość brutto w cenach odtworzenia została ustalona w wyniku **aktualizacji** (wyceny) środków trwałych w gospodarce narodowej dokonanej według stanu w dniu 1 I 1995 r. zgodnie z postanowieniami rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20 I 1995 r. w sprawie amortyzacji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, a także aktualizacji wyceny środków trwałych (Dz. U. Nr 7, poz. 34).

Wartość netto środków trwałych odpowiada wartości brutto pomniejszonej o wartość zużycia.

Wartość zużycia środków trwałych odpowiada wielkości odpisów amortyzacyjnych (umorzeniowych) dokonanych od chwili oddania środków trwałych do eksploatacji.

Stopień zużycia określa stosunek procentowy wartości zużycia do wartości brutto środków trwałych.

Wartości brutto środków trwałych w cenach stałych ustalono przyjmując za podstawę wartość brutto w bieżących cenach ewidencyjnych i wskaźniki zmian cen dóbr inwestycyjnych (tj. obiektów budowlanych, maszyn i urządzeń technicznych oraz środków transportu), ustalone na podstawie prowadzonego przez GUS badania ruchu cen obiektów budowlanych oraz reprezentantów maszyn, urządzeń technicznych i środków transportu.

Wskaźniki dynamiki obliczono w warunkach porównywalnych. Wskaźniki jednopodstawowe obliczono metodą nawiązania łańcuchowego.

Jako ceny stałe (porównywalne) w latach 1990 – 2004 przyjmuje się:

- ceny stałe 1990 (średnie ceny bieżące 1990 r.) dla lat 1990 – 1992,
- ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany dla lat 1993 – 2004.

Grupowanie nakładów inwestycyjnych i środków trwałych

Grupowania nakładów inwestycyjnych i wartości środków trwałych według **sekcji i działów** dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD), opracowanej na podstawie wydawnictwa Biura Statystycznego Wspólnot Europejskich EUROSTAT – „Nomenclature des Activités de Communauté Européenne – NACE rev. 1.1”. PKD została wprowadzona z dniem 1 V 2004 roku rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 20 I 2004 roku w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) (Dz. U. Nr 33, poz. 289), w miejsce stosowanej dotychczas klasyfikacji PKD obowiązującej od 1 I 1998 roku.

Wprowadzona klasyfikacja PKD nie wpływa na poziom prezentowanych dotychczas w publikacji danych w układzie klasyfikacji obowiązującej do kwietnia 2004 roku.

1. W tablicach – w stosunku do Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) – zastosowano nazwy skrócone oznaczone znakiem ”*”. Zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

Skrót	Pełna nazwa
Sekcje PKD	
Handel i naprawy	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego
Obsługa nieruchomości i firm	Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne

Skrót	Pełna nazwa
Działy PKD	
Rolnictwo i łowiectwo	Rolnictwo, łowiectwo, włączając działalność usługową
Leśnictwo	Leśnictwo, włączając działalność usługową
X	Produkcja odzieży i wyrobów futrzarskich
Produkcja skór wyprawionych i wyrobów z nich	Produkcja skór wyprawionych i wyrobów ze skór wyprawionych
Produkcja drewna i wyrobów z drewna oraz ze słomy i wikliny	Produkcja drewna i wyrobów z drewna oraz z korka (z wyłączeniem mebli), wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania
Produkcja masy włóknistej oraz papieru	Produkcja masy włóknistej, papieru oraz wyrobów z papieru
Produkcja koksu i produktów rafinacji ropy naftowej	Wytwarzanie koksu, produktów rafinacji ropy naftowej i paliw jądrowych
Produkcja wyrobów z metali	Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyjątkiem maszyn i urządzeń
Produkcja maszyn i urządzeń	Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana
Produkcja maszyn i aparatury elektrycznej	Produkcja maszyn i aparatury elektrycznej, gdzie indziej niesklasyfikowana
Produkcja mebli; pozostała działalność produkcyjna	Produkcja mebli; działalność produkcyjna, gdzie indziej niesklasyfikowana

Skrót	Pełna nazwa
Działy PKD	
Sprzedaż i naprawa pojazdów samochodowych i motocykli; sprzedaż detaliczna paliw	Sprzedaż, obsługa i naprawa pojazdów samochodowych i motocykli; sprzedaż detaliczna paliw do pojazdów samochodowych
Handel hurtowy i komisowy	Handel hurtowy i komisowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi, motocyklami
Handel detaliczny; naprawa artykułów użytku osobistego i domowego	Handel detaliczny, z wyłączeniem sprzedaży pojazdów samochodowych, motocykli; naprawa artykułów użytku osobistego i domowego
X	Działalność wspomagająca transport; działalność związana z turystyką

2. Nakłady inwestycyjne zaliczono do odpowiednich sekcji i działów Polskiej Klasyfikacji Działalności zgodnie z zaklasyfikowaniem działalności inwestora (podmiotu gospodarki narodowej), z wyjątkiem nakładów na obiekty niezwiązane z jego podstawową działalnością, które zaliczono do odpowiednich sekcji i działów według kryterium przeznaczenia obiektu (dotyczy np.: budynków i lokali mieszkalnych, obiektów przeznaczonych dla potrzeb edukacji, ochrony zdrowia, sportu i rekreacji).
3. Od 2002 r. – w związku z nowelizacją ustawy o rachunkowości (jednolity tekst Dz. U. 2002, Nr 76, poz. 694, z późniejszymi zmianami):
 - nakłady inwestycyjne na niektóre przedmioty leasingu stanowiące środki trwałe podmiotów je użytkujących (leasingobiorców) zaliczane są do nakładów tych podmiotów,
 - niektóre przedmioty leasingu zaliczane są do środków trwałych podmiotów je użytkujących (leasingobiorców);
 do 2001 roku nakłady te i środki trwałe będące przedmiotami leasingu były wykazywane przez podmioty finansujące (leasingodawców), tj. zaliczane były do sekcji „Pośrednictwo finansowe” i „Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej”. Zmiany

te wpłynęły na poziom wielkości prezentowanych według sektorów własności, sekcji, działów i województw.

4. Dane o środkach trwałych według sekcji i działów Polskiej Klasyfikacji Działalności opracowano metodą przedsiębiorstw, co oznacza, że wszystkie środki trwałe danego podmiotu gospodarki narodowej zaliczono do tego poziomu klasyfikacyjnego, do którego zaliczono podmiot na podstawie przeważającego rodzaju działalności, np. w przedsiębiorstwie zaliczonym do sekcji „Przetwórstwo przemysłowe” wszystkie środki trwałe użytkowane zarówno w działalności produkcyjnej, jak i poza tą działalnością (budynki i lokale mieszkalne, obiekty służące edukacji, ochronie zdrowia itp.) zalicza się do sekcji „Przetwórstwo przemysłowe”. Wyjątek stanowią budynki mieszkalne w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, które ujęto w sekcji „Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej”.
5. Podziału nakładów inwestycyjnych według **województw** dokonano według lokalizacji inwestycji.
6. Podziału środków trwałych według **województw** dokonano metodą jednostki lokalnej rodzaju działalności.
7. Wartości nakładów inwestycyjnych i środków trwałych w **układzie organizacyjnym** zostały ujęte według sektorów własności w podziale na:
 - sektor publiczny – grupujący własność państwową (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), własność jednostek samorządu terytorialnego oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora publicznego,
 - sektor prywatny – grupujący własność prywatną krajową (osób fizycznych i pozostałych jednostek prywatnych), własność zagraniczną oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora prywatnego.
8. Podziału nakładów inwestycyjnych i środków trwałych na **grupy** dokonano zgodnie z Klasyfikacją Środków Trwałych (KŚT) wprowadzoną z dniem 1 I 2000 roku rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 XII 1999 roku (Dz. U. Nr 112, poz. 1317, z późniejszymi zmianami). W publikacji zastosowano grupowanie według czterech zbiorczych grup środków trwałych z punktu widzenia funkcji, jakie spełniają w procesie wytwarzania lub w toku nieprodukcyjnego użytkowania, obejmujących:
 - 1) budynki i budowle:

- a) budynki i lokale, od 1 I 2002 r. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego oraz spółdzielcze prawo do lokalu niemieszkalnego (użytkowego),
 - b) obiekty inżynierii lądowej i wodnej (bez melioracji szczegółowych);
 - 2) maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia:
 - a) kotły i maszyny energetyczne,
 - b) maszyny, urządzenia i aparaty ogólnego zastosowania,
 - c) specjalistyczne maszyny, urządzenia i aparaty,
 - d) urządzenia techniczne,
 - e) narzędzia, przyrządy, ruchomości i wyposażenie;
 - 3) środki transportu;
 - 4) pozostałe środki trwałe, tj.: zasadzenia wieloletnie, melioracje szczegółowe i inwentarz żywy (stado podstawowe).
9. Dane o wartości nakładów inwestycyjnych oraz wartości brutto środków trwałych **w układzie sektorów instytucjonalnych** – w zależności od kryterium celów ekonomicznych oraz funkcji uznanej za wiodącą dla zachowań podmiotów gospodarki narodowej – prezentowane są w podziale na:
- 1) **sektor przedsiębiorstw**, do którego zaliczono podmioty gospodarcze wytwarzające produkty (wyroby i usługi niefinansowe) rynkowe oraz prowadzące księgi rachunkowe; sektor ten tworzą:
 - a) osoby prawne (niezależnie od liczby pracujących), m. in.: przedsiębiorstwa państwowe, spółki akcyjne i z ograniczoną odpowiedzialnością, spółdzielnie, przedsiębiorstwa zagraniczne drobnej wytwórczości,
 - b) jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej (niezależnie od liczby pracujących), m. in.: jednostki państwowe, spółki jawne i komandytowe oraz spółki cywilne,
 - c) osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą z liczbą pracujących powyżej 9 osób, z wyłączeniem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie;
 - 2) **sektor instytucji finansowych i ubezpieczeniowych**, do którego zaliczono podmioty gospodarcze zajmujące się pośrednictwem finansowym (Narodowy Bank Polski, banki państwowe, banki spółki akcyjne, banki spółdzielcze, przedsiębiorstwa zajmujące się leasingiem finansowym i spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe) i pomocniczą działalnością finansową (giełda papierów wartościowych, przedsiębiorstwa maklerskie, kantory wymiany walut, towarzystwa funduszy inwestycyjnych i powierniczych, powszechne towarzystwa emerytalne) oraz zajmujące się ubezpieczeniami (instytucje ubezpieczeniowe oraz fundusze emerytalno-rentowe, bez gwarantowanej prawnie opieki społecznej);

- 3) **sektor instytucji rządowych i samorządowych**, do którego zaliczono podmioty gospodarki narodowej działające na zasadach określonych w ustawie „O finansach publicznych” (jednostki budżetowe, zakłady budżetowe i gospodarstwa pomocnicze jednostek budżetowych – łącznie z prowadzącymi działalność gospodarczą, środki specjalne jednostek budżetowych i fundusze celowe) oraz podmioty, których system finansowy został określony odrębnymi ustawami, a których podstawowym źródłem finansowania są dotacje z budżetu państwa (państwowe szkoły wyższe, samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej i agencje rządowe);
- 4) **sektor gospodarstw domowych**, który tworzą osoby fizyczne pracujące na własny rachunek w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie oraz osoby fizyczne pracujące na własny rachunek poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie z liczbą pracujących do 9 osób i prowadzące uproszczoną ewidencję księgową, a także osoby fizyczne uzyskujące dochód z pracy najemnej i niezarobkowych źródeł;
- 5) **sektor instytucji niekomercyjnych** obejmuje organizacje społeczne, partie polityczne, organizacje związków zawodowych, stowarzyszenia, fundacje oraz jednostki organizacji wyznaniowych.

10. Dane opracowano zgodnie z **każdorazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej**.

Źródła danych

Wartość nakładów inwestycyjnych oraz wartość brutto środków trwałych w 2004 r. osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej z liczbą pracujących powyżej 9 osób (do 1998 r. – niezależnie od liczby pracujących) oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (z wyjątkiem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) i spółek cywilnych z liczbą pracujących powyżej 9 osób (do 1998 r. – powyżej 5 osób) – opracowano na podstawie sprawozdań rocznych:

- SP – roczna ankieta przedsiębiorstwa za 2004 r. ,
- F-03 – roczne sprawozdanie o stanie i ruchu środków trwałych za 2004 r. ,
- SG-01 – roczna statystyka gminy za 2004 r. – część 4 „Środki trwałe”.

Szacunkowo ustalono:

- wartość nakładów inwestycyjnych poniesionych przez: osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej z liczbą pracujących do 9 osób, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą i spółki cywilne z liczbą pracujących do 9 osób (do 1998 r. – do 5 osób), gospodarstwa indywidualne w rolnictwie, a także wartość nakładów na indywidualne budownic-

two: mieszkaniowe, sakralne i rekreacyjne nieprzystosowane do stałego zamieszkania. Podstawę szacunku wartości nakładów inwestycyjnych w indywidualnym budownictwie stanowi kubatura budynków oddanych do użytku. Nakłady roczne obejmują pełną wartość budynków oddanych do użytku w danym roku, tj. nie uwzględniają różnicy stanów budownictwa niezakończonego w końcu i na początku danego roku,

- wartość środków trwałych osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej z liczbą pracujących do 9 osób, osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą i spółek cywilnych, z liczbą pracujących do 9 osób (do 1998 r. – 5 osób), gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, budynków mieszkalnych stanowiących indywidualną własność prywatną, a także wartość dróg publicznych, ulic i placów, melioracji podstawowych i szczegółowych oraz budowli wodnych,
- wartość nakładów inwestycyjnych i środków trwałych fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych, partii politycznych, samorządu gospodarczego i zawodowego oraz organizacji pracodawców.

*

*

*

Część I publikacji obejmuje informacje o wartości nakładów inwestycyjnych w gospodarce narodowej, natomiast część II – informacje o wartości środków trwałych w gospodarce narodowej.